

Over vrijheid die je doorgeeft

Gisteravond was ik ook al op een bijeenkomst van herdenken, in de openbare bibliotheek van Culemborg. Daar sprak Erik Ader, voormalig ambassadeur van Nederland in diverse landen. Hij is een zoon van Bas Ader, die tijdens de Tweede Wereldoorlog predikant was in Oost Groningen, in Nieuw-Beerta. Samen met zijn vrouw redde hij daar de levens van twee tot driehonderd Joden door te zorgen voor onderduikadressen en voedsel. Totdat hij in 1944 werd verraden en geëxecuteerd.

Na de oorlog werd Bas Ader in Israël geëerd door het planten van 1100 bomen. Maar in 2005 ontdekte zijn zoon Erik, dat die bomen geplant waren op de ruïnes van een Palestijns dorp, dat verwoest was in 1947, bij de oprichting van de staat Israël. Het was één van vijfhonderd Palestijnse dorpen die toen zijn verwoest en ontvolkt door het Israëlische leger, waarbij ook burgers werden geëxecuteerd.

Erik Ader was geschokt dat de bomen voor zijn vader, - geheel in strijd met de geest van zijn vader -, ook waren geplant om onrecht toe te dekken. Daarom plantte hij vorig jaar november 1100 olijfbomen voor zijn vader bij een Palestijns dorp op de West Bank.

Het thema voor deze herdenking en viering van 4 en 5 mei is 'Geef vrijheid door'. Maar vaak geven we niet vrijheid door, maar onze *pijn*, pijn van slachtoffers die zich vertaalt in nieuw geweld, in nieuwe situaties. Honderdduizenden getraumatiseerde Joden vonden in Israël gelukkig nieuwe vrijheid na eeuwen van antisemitisme. Maar het trauma van de holocaust, - waarvoor de schuld ligt in ons Europa -, werd en wordt voor een deel vertaald in nieuw geweld in Israël en Palestina.

Gevangen zijn in een cyclus van pijn en geweld, trauma en woede, slachtoffers die zelf daders worden -, dat zien we overal gebeuren in de geschiedenis van mensen, families en volken, ook in kleine kring. Kinderen bijvoorbeeld die slachtoffer zijn van misbruik, maar vanuit hun eigen pijn later zelf ook dáder worden van misbruik.

'Geef vrijheid door'. Dat kunnen we alleen, wanneer we als persoon en volk vrij worden van onze eigen pijn en rancune, als wie die ontdekken bij onszelf en proberen te verwerken.

'Geef vrijheid door'. Dat kan alleen als wij ook de pijn van anderen leren begrijpen, van joden die geleden hebben onder onze jodenvervolging, van etnische groepen die geleden hebben onder Nederlands kolonialisme. De discussie over zwarte Piet is er maar een klein voorbeeld van, hoe we vast kunnen lopen in de miskennis van elkaars pijn en verlies. Dan staan we onvrij tegen over ons eigen verleden en zijn we niet in staat onze vrijheid door te geven.

Vrijheid doorgeven kan alleen als we eerst zèlf vrij worden, vanbinnen. *Innerlijke* vrijheid is de kleine maar heldere fakkel van de vrijheid die aanstekelijk werkt voor onze kinderen en jongeren. Dan worden ze niet meer belast door de erfenis van nationale of individuele trauma's.

Vrijheid geef je door, als je zelf van binnen vrij bent.